Hvaležnost, srce molitve

brat David Steindl-Rast

Hvaležnost, srce molitve

Pot do polnega življenja

Prevedel Erik Majaron

PRIMUS
izbrane knjige

brat David Steindl-Rast
Hvaležnost, srce molitve
Zbirka Primula

Naslov izvirnika
Gratefulness: The Heart of Prayer

Copyright © 1984 by David Steindl-Rast. All rights reserved.

Za slovensko izdajo © Založba Primus, d.o.o., Brežice 2025.

Vse pravice pridržane. Nobenega dela te knjige ni dovoljeno reproducirati ali prenašati v kakršni koli obliki ali s kakršnimi koli elektronskimi ali mehanskimi sredstvi, vključno s fotokopiranjem, snemanjem ali s kakršnim koli sistemom shranjevanja in priklica informacij, brez pisnega dovoljenja založnika, razen v primeru kratkih navedkov, vključenih v kritiške članke ali kritike.

PREVEDEL Erik Majaron
LEKTORIRALA Darja Rogelj
UREDILA Barbara Lipovšek
OBLIKOVAL Žiga Valetič
IZDALA IN ZALOŽILA Založba Primus, d. o. o., Brežice, www.primus.si
ZA ZALOŽBO Damjan Racman
TISK Digitalni tisk Primus
NAKLADA Tisk na zahtevo
Brežice, 2026

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

177.77:27

STEINDL-Rast, David, 1926-, menih
Hvaležnost, srce molitve : pot do polnega življenja / David Steindl-Rast ; [prevedel Erik Majaron]. - Brežice : Primus, 2026. - (Zbirka Primula)

Prevod dela: Gratefulness
ISBN 978-961-7263-83-1
COBISS.SI-ID 302043395

Vsebina

Predgovor 7

Živost in budnost (namesto uvoda) 11

Presenečenje in hvaležnost 13

Srce in um 27

Molitev in molitvena naravnanost 37

Kontemplacija in lagodje 55

Vera in prepričanja 75

Upanje – odprtost za presenečenja 105

Pojav pripadnosti v ljubezni 137

Polnost in praznina 159

O avtorju 187

Predgovor

Ta knjiga prinaša pravo radost! Bralca razveseljuje s presenetljivimi uvidi, nepričakovanimi pogledi in blagim humorjem. Ko sem jo prebral do konca in jo odložil s hvaležnim nasmehom, sem vedel, da želim še drugim predstaviti očarljivega meniha, ki jo je napisal. Med branjem sem si namreč večkrat rekel: »Kako lepo bi bilo, če bi bralec lahko srečal brata Davida, živahnega moža, polnega življenja, ki stoji za temi razveseljivimi besedami o hvaležnosti, radosti, molitvi in slavljenju.«

Poznati brata Davida je posebna milost. Vse odkar živim v Združenih državah Amerike, sem blagoslovljen z njegovo navzočnostjo. Povabil sem ga k sodelovanju pri večini študijskih programov, ki jih vodim, saj vem, da ga na tisoče ljudi sliši govoriti v cerkvah, predavalnicah in središčih za duhovni umik ter ga potem nikoli ne pozabijo. Poslušalci vedno doživijo veliko več kot le sijajno predavanje. Ustvari se posebno razpoloženje. Kadar brat David vstopi v srce in um poslušalcev, se v njih nekaj spremeni – in tega se zavedajo.

Brat David je v mojih očeh idealen učitelj. Seveda predstavi spodbudne misli in solidne teorije, a poleg tega ustvari ozračje, v katerem jih je mogoče sprejeti brez strahu in jih potem preiskovati v srcu. O duhovnem življenju pripoveduje na poseben način. Govori namreč z avtoriteto meniha, ki zares duhovno živi. Zdi se, da pri njem skorajda ni razlike med poučevanjem, pridiganjem, molitvijo in meditacijo. Vse to je zanj en sam proces.

Zna povabiti in vključiti poslušalce v svoje izkustvo; skupaj z njim vstopijo v sfere, ki jih izpolnijo s hvaležnostjo in radostjo. Njegove živahne kretnje in odprt, vedno presenečen pogled, njegova pozornost do vsakega vprašanja, jedrnati odgovori in iskriv humor, predvsem pa očitna ljubezen do poslušalcev mu omogočijo odpirati srca, ki sicer večinoma ostajajo zaprta za stvarnosti, iz katerih in o katerih govori. Poslušalci pogosto povedo, da po zaslugi Davidovih besed jasno uvidijo, česar prej niso mogli razumeti. Z občutkom zadrege sem spoznal, da so pojmi, ki sem jih sam pri istem predmetu zelo obširno razlagal, nenadoma in nepričakovano postali kristalno jasni, ko se jih je dotaknil brat David. A ta zadrega mi je bila zmeraj v veselje, saj sem ob njem tudi sam izkusil miselno jasnino in se počutil ljubljenega na nov način, kar me je osvobodilo in mi omogočilo razumeti obravnavani predmet z manj strahu.

Ena od izjemnih učiteljskih veščin brata Davida je njegova sposobnost prenove starih besed. Zelo enostavnim in običajnim besedam, kot so radost, mir, potrpežljivost, ponižnost, poslušnost, srce in um, zna podeliti povsem svež zven. Imamo občutek, da jih prvič slišimo. Izgovarja jih s tolikšno skrbnostjo, da se pokažejo kot dragoceni darovi, ki jih je vredno občudovati in radostno deliti z drugimi. Tako njegove besede vedno sprožijo več kot zgolj preobrazbo. Dajo nam slutiti skrivnost, da Božja beseda ni postala meso samo pred dva tisoč leti, temveč vsakič, kadar ji zares prisluhnemo.

Hvaležnost, srce molitve je dragocen sad dolgoletnega poučevanja. Kdor se je že srečal z bratom Davidom, bo na vsaki strani te knjige videl njegove kretnje, slišal njegov glas in čutil njegovo navzočnost. Kdor ga še ne pozna, bo zaznal, da zapisane besede prihajajo od tam, kamor želi priti vsak iskren iskalec resnice – iz prostora pozornega poslušanja, tihe radosti in neomajnega miru.

Čeprav ta knjiga obravnava večino vidikov duhovnega življenja ter govori o veri, upanju in ljubezni kot o njegovem jedru, je hvaležnost snov, ki določa ton vsemu zapisanemu. Pri bratu Davidu kot piscu skoraj ne more biti drugače. Njegovo meniško življenje ga je izoblikovalo v hvaležnosti. S srcem in glavo ve, da je menih zato menih, da se zahvaljuje. »Človeško srce je ustvarjeno za vsesplošno slavljenje,« je zapisal, in kot menih želi to resnico udejanjati v svojem vsakdanjem življenju.

Kadar koli me je brat David obiskal, me je presenetil s svojo hvaležnostjo – ne samo s hvaležnostjo za to, kar smo jaz in drugi naredili ali rekli, temveč s hvaležnostjo za številne darove, ki sem jih sam začel jemati samoumevno. Z začudenjem je opazoval cvetje – v njegovih očeh pravo razodetje. Nebo je videl kot čudovito slikarijo; poezijo, glasbo in rokodelske izdelke je občudoval s spontanim navdušenjem. Vedno znova je odkrival nešteto novih priložnosti za zahvaljevanje in slavljenje svojega Boga, ki ga nenehno obsipa z novimi darovi.

Sredi pragmatičnega sveta, v katerem se nenehno sprašujemo, kako nam stvari – in celo ljudje – lahko koristijo, nas brat David vabi k »nekoristnemu« slavljenju. Sredi sveta, v katerem sovraštvo, prepiri, nasilje in vojne obvladujejo človeško zavest, nam brat David obrača pogled drugam in nam govori, da sta radost in mir bliže, kot si mislimo. Sredi sveta, v katerem smo zaradi strahu, negotovosti in sumničavosti skopuški, ozkogledni in malenkostni, brat David razširi roke, se nasmehne in reče: »Ljubite z vsem srcem, bodite začudeni, zahvaljujte se in slavite! Tedaj boste odkrili polno življenje.«

Hvaležnost, srce molitve je zares čudovita knjiga. Kot žarek svetlobe je posijala v naš temačni svet in nas spomnila, da lahko živimo tukaj in zdaj kot ljudje, ki se znajo nenehno čuditi in dopustiti, da se neznatno čudenje razraste v neizmerno hvaležnost.

Henri J. M. Nouwen

Živost in budnost

(namesto uvoda)

Ta knjiga govori o polnem življenju. Govori o tem, kako postati živ. Lahko bi jo povzel z dvema besedama: Zbudite se!

Veliki poet Kabir zna tema besedama vdihniti toliko svežine, da nas zdramita iz otopelosti. Kabirjeve pesmi so močne. Ob njih naenkrat oživimo bolj, kot smo si mislili, da je sploh mogoče.

Imaš telo? Ne sedi na terasi!
Pojdi ven in hodi po dežju!

Če ljubiš,
zakaj spiš?

Zbudi se, zbudi se!
Spal si milijone in milijone let.
Zakaj se ne bi zbudil v tem jutru?

Po svoje poskušam posredovati isto sporočilo. Ljudje so ga lačni. Z vseh koncev sveta so me vabili, naj govorim o tem. Potem so me vedno znova spraševali: »Zakaj tega ne zapišete?« Zato sem zapisal.

Čemu koristi uvod? Nekaj bralcev ga bo na hitro preletelo. Drugi ga bodo preskočili v celoti. Prvi tako ali tako ne bodo

brali teh besed. Drugim predlagam, naj si na hitro ogledajo abecedni seznam ključnih besed na koncu knjige. Če mi ni povsem spodletelo, vam bo pokazal dvoje:

1. Prebujanje je trajen proces. Nihče se ne zbudi enkrat za vselej. Budnost nima meja, tako kot jih nima živost.
2. Biti prebujen za življenje je tvegano in zahteva pogum.

Izbrati moramo med enim in drugim tveganjem. Pri prvi možnosti tvegamo, da bi prespali življenje in se sploh nikoli ne bi prebudili. Pri drugi možnosti se prebujeni dvignemo in sprejmemo tveganje in izzive, ki jih prinašata življenje in ljubezen.

Če ljubiš,
zakaj spiš?

Kdor se sreča s tem vprašanjem, mu bo moja knjiga morda v pomoč. Za druge bi bilo branje izguba časa. Kabir namreč pravi:

Zakaj bi izgubljal čas z glajenjem postelje in razporejanjem blazin,
če se boš tako ali tako kmalu potopil v globok spanec?

Presenečenje in hvaležnost

Mavrica se vedno pojavi kot presenečenje. Ne zato, ker je ne bi mogli napovedati. Presenetljivo včasih pomeni nepredvidljivo, a pogosto pomeni več kot to. Presenetljivo v pravem pomenu besede je nekako podarjeno. Tudi predvidljivo se spremeni v presenečenje v trenutku, ko ga nehamo jemati samoumevno. Če bi dovolj vedeli o vsem, bi bilo vse predvidljivo, in vendar bi bilo še vedno podarjeno. Če bi razumeli delovanje celotnega vesolja, bi nas še vedno presenečalo, da sploh obstaja. Morda je predvidljivo, vendar je toliko bolj presenetljivo.

Oči se nam odprejo za presenetljivo naravo sveta okoli nas v trenutku, ko se predramimo in jo nehamo jemati samoumevno. Mavrice nas prebujajo s posebno močjo. Lahko se zgodi, da vas bo popoln neznanec ogovoril in pokazal na nebo: »Ste videli mavrico?« Zdolgočaseni in dolgočasni odrasli se prelevijo v navdušene otroke. Morda niti ne razumemo, zakaj nas je pogled na mavrico osupnil. Kaj se je zgodilo? Podarjenost nas je prevzela – podarjenost vsega bivajočega. Kadar se to zgodi, nas mimogrede prevzame čudenje. Platon je v čudenju prepoznal začetek filozofije. Čudenje je tudi začetek hvaležnosti.

Tudi bližnje srečanje s smrtjo nas lahko navda s čudenjem. Meni se je to zgodilo že v mladosti. Odraščal sem v Avstriji pod nacistično okupacijo. Zračni napadi so bili nekaj vsakdanjega. Bombardiranje človeku odpre oči. Spominjam se, da so nekega dne bombe začele padati takoj zatem, ko so se oglasile sirene